

*** Caiete de antropologie istorică. Oamenii și moartea în societatea românească.

Caiete de antropologie istorică. Oamenii și moartea în societatea românească apare sub egida Seminarului de Antropologie Istorică din cadrul Catedrei de Istorie Modernă a Facultății de Istorie și Filosofie, Universitatea “Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca. Accentul cade pe o schimbare de paradigmă; de la studiul documentelor prinse în structuri fixe, la o istorie a mentalităților capabilă să redea, prin mijlocire, starea de fapt a perioadei istorice analizate. Este vorba, așa cum anunță Toader Nicoară de „a apela la o istorie a morții, alături de o istorie a dragostei, a milei, a cruzimii, ca și a bucuriei».

Prima parte a revistei cuprinde o serie de studii care urmăresc să plaseze fenomenul „morții” în diferite *contexte* ale societății românești; de la reprezentarea morții în monumentele funerare, în iconografie, testamente, celebrare, epitafuri, povești (mitologii subiective), evul mediu, etc. Imaginea morții ca domeniu de interes științific pare să capete o valoare pe care până nu de mult nu a avut-o. Se

poate observa în studiile de față o anumită libertate a autorilor, care pot propune o interpretare, cu privire la efectele pe care moartea le aduce în domeniul vizat.

Astfel, Toader Nicoară analizează modul prin care moartea intră în domeniul de interes al istoricilor, cum istoria mentalităților și a imaginarului acaparează acest nou sector și cum acesta este amorsat în mediile academice românești.

Nicolae Sabău oferă prin studiul de caz al plasticii funerare transilvănene schimbarea de atitudine în fața ireversibilului moment al morții. În același timp, *reprezentarea Ireprezentabilului*, cum o numește Cristina Bogdan, scoate în evidență problema reprezentării artistice a acestui eveniment tragic și dureros. Accentul cade, din nou, pe aspectele mentalităților și imaginarului în spațiul Tării Românești în secolele XVIII-XIX.

Ildiko Horn descrie programul de editare al testamentelor Transilvane din perioada premodernă, pentru a reda, cu maximă acuitate, relațiile care se stabileau între copii și părinți, între soț și soție, etc. În aceeași notă Nicolae Marin analizează testamentele din Oltenia premodernă și modernă pentru a putea descrie reprezentările pe care o anumită epocă și le face, cum spuneam prin analiză indirectă, asupra mântuirii, solidarității sociale etc.

Ligia Livadă-Cadeschi și Laurențiu Vlad, analizează moartea sub aspect juridic și interferențele care se produc între cele două. Astfel, putem observa: moartea ca delict, moartea ca pedeapsă și moartea inculpatului survenită pe parcursul procesului.

ABOUT THE AUTHOR:

Teaching Assistant,
Faculty of History and
Philosophy, Babes-Bolyai
University, Cluj, Romania.
E-mail:
liconeuss@yahoo.com

KEY WORDS:

historical anthropology, death, history of mentalities, Romanian society, Toader Nicoara

Sinuciderea ca gest suprem de violență îndreptată împotriva persoanei însăși, analizată de Marius Rotar, pune în evidență modul în care analiza istorică poate urmări modalitățile de percepere și explicație a acestui fenomen.

În sfârșit, textele doamnelor Simona Nicoară și Adela Toplean descriu într-o manieră filosofică perspectiva pe care o deschide jertfa christică (Simona Nicoară) și influențele pe care aceasta le exercită asupra revoluției franceze care printr-un soi de sincretism preia elementele necesare justificării violențelor, iar Adela Topan analizează moartea în Evul Mediu dintr-o perspectivă teologică (teologie creștină), filosofică și nu în ultimul rând mistică, propunând ca și grilă de lectură o abordare ușor distinctă numind-o istorie a reprezentărilor. Deși distincția dintre mentalitate și reprezentare nu apare clar, totuși A. Topan recunoaște că nu există o diferență calitativă ci una de formă.

Întregul ansamblu de texte valorizează analiza morții ca eveniment important în structura societății

românești încercându-se descifrarea mentalităților respectivei epoci. Accentul cade pe lămurirea imaginarului construit de reprezentarea morții și a efectelor pe care aceasta le exercită asupra vieții cotidiene. Este interesant de văzut cum un fenomen, care până nu de mult era considerat marginal, care nu poate fi cunoscut de noi cei vii decât prin mijlocire întrucât accesul direct rupe - din păcate - orice posibilitate de analiză, influențează domeniile cele mai concrete ale unei societăți.

Ultima parte a revistei cuprinde o serie de recenzii și noi apariții editoriale care nuanțează această nouă orientare a analizelor istorice înspre o abordare din perspectiva mentalităților și imaginarului.

Deși se *moare* de la începutul lumii, acest fapt a fost considerat marginal, lipsit de importanță și de cele mai multe ori tabu. Încă un motiv să aducem alese aprecieri pentru o revistă de studii care are o temă atât de incitantă.